СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 4. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 6 січня 1933. VOL. XLI. No. 4. Jersey City, N. J., Friday, January 6, 1933. THREE CENTS.

В СЕНАТІ КРИТИКУЮТЬ ФРАНЦІЮ І ПРЕЗИДЕНТА ЗА ВОЄННІ ДОВГИ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джансон з Каліфорнії виголосив у сенаті двогодинну бесіду, в якій накинувся на Францію і „міжнародних банкирів", котрих він уважає причиною того, що деякі держави відмовляються сплачувати Америці воєнні довги. Найбільше критикував він становище Франції.

А сенатор Бора заявив, що тому всьому винен президент Гувер, бо це він спричинив мораторію і дав Франції до зрозуміння, що вона може далі зволікати зі сплатою довгів Америці.

З ЛІМЕНА ЗАДОВОЛЕНІ ОБИДВІ ПАРТІЇ.

ОЛБАНІ. — Нововибраний ґовернор Лімен переслав леґіслятурі своє предложення, в якім заявив, що він стоїть вище партій і взиває всіх до тісної співпраці для ліквідації економічної кризи.

Разом з тим ґовернор взивав стейт готовитися до того, що в конґресі перейде резолюція в справі ліпшого пива. Він казав, що нюйорський стейт мусить негайно використати ту зміну, щоби бути в змозі стягати якнайскорше податок від пива.

Як демократи так і републиканці видали прихильні коментарі про предложення нового ґовернора.

ЗА НОВИЙ ЧАРТЕР ДЛЯ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Семюел Сібурі, котрий переводив доходження в справі ріжних надужить в адміністрації міста, заявив, що Ню Йорк має під певним оглядом найгіршу форму правління, яка тільки знана людині. Він взиває ґовернора Лімена, щоби леґіслятура довела до зміни чартеру міста. Попирав його Джан Гомс, голова „Сіти Аферс Коміті", а далі републиканець Чарлз Тотл, бувший кандидат на ґовернора, і Нормен Томас, соціялістичний провідник. Значить, републиканці, соціялісти і незалежні демократи злучилися тепер разом, щоби довести до зміни в заряді міста.

ДОМАГАЄТЬСЯ РЕВІЗІЇ БАНКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА.

ОЛБАНІ. — Банковий суперінтендент, Джозеф Бродерик, заявився за радикальну зміну банкових законів. Він домагається процентової знижки для вкладників, а разом з тим зниження процентової стопи для довжників, а далі зниження дивіденд для банкових шеровців. Він домагається теж, щоби банковому суперінтендентови дати право усувати директорів і урядників банків, які не ведуть банкового бизнесу в порядку, згідно з законами, як теж заявляється за право мати банкам свої філії в стейті.

ВТОПИЛИСЯ ТРИ БРАТТЯ ПІДЧАС ХОВЗАНКИ.

ГЕМБУРҐ (Ню Джерзи). — Летун, що летів над озером Вайлдвуд, бачив, як зачали потопати на озері якісь хлопці. Не зважаючи на небезпеку розбиття літака, він злетів негайно на землю і дав знати телефоном війську і поліції, щоби ратували потопаючих. Та заки зібралися люди і військо, вже було запізно. Витягнули з води неживі тіла трох молодих студентів, братів, що походили з визначної американської родини. Були це сини місис Еви Свейз, вдови по банкирі.

Вратували тільки четвертого сина вдови, найстаршого, літ 23, котрий розібрався і кинувся плисти до потопаючих братів, щоб їх ратувати.

Хлопці приїхали до дому на свята й ховзалися на озері, на якім зоЛомався лід.

НІЧОГО НЕ ВИЙДЕ З ПРОЄКТУ ПРО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ФИЛИПИН.

ВАШИНГТОН. — Виходить, що президент Гувер заветує законопроект про незалежність Филипин, який ухвалено в конґресі.

БИРД ГОТОВ ЗРЕКТИСЯ ПЛАТНІ.

ВАШИНГТОН. — Заступник адмірала Бирд заявив, що зречеться своєї ранґи і платні в сумі $4,200, якщо Американський Леґіон змінить свою політику і не буде домагатися відшкодування для ветеранів усіх воєн, котрі навіть на війні не були, ні не мали ніяких ушкоджень на тілі та не потерпіли на здоровлю.

Ота заява таки не задоволила сенатора Робинсона. Він каже, що Бирд повинен зрезиґнувати з платні без застережень, з огляду на потребу заведення державних ощадностей.

БРАЛИ ПОДВІЙНІ ПЛАТНІ.

ТРЕНТОН. — Доходження виказує, що 32 особи побирають зі стейтової каси високі й то подвійні платні. Тепер стараються ті надужиття усунути, щоб облекшити видатки стейту.

ЛІКАР МІЖ ФАЛЬШІВНИКАМИ ГРОШЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Придержали д-ра Велентайна Ґреґорія Бортена, молодого лікаря, підозрілого в спілці з підроблюванням паперових долярів. Кажуть, що він розвозив підроблені гроші до Шікаго, Монтреалю й інших міст.

СЛОВО З НАГОДИ РІЗДВА.

Національно свідома частина української еміграції в Америці вже здавна відноситься прихильно до Рідної Школи в старому краю. Бо не може інакше відноситися до Рідної Школи той, хто виробить у собі переконання, що Рідна Школа в теперішніх умовинах є основою, на якій у найближчій будучности має будуватися ціле організоване життя. Бо вона має освідомити молоде покоління про вагу національних ідеалів; має українську молодь загріти до чину й розбудити в ній витревалість.

Український нарід у Галичині вже зрозумів цю засаду. Тому він стільки жертв приносить у боротьбі за свою школу, за право на виховання своєї молоді; жертв матеріяльних і моральних. З доручення народу — організовано веде цю боротьбу Товариство Рідна Школа.

У його коштовній діяльности виринають щораз нові завдання. В останніх місяцях 1932 р. переводить Рідна Школа масове всенародне голосування за українську школу з державних податків, розбудовуючи при цьому рухливість народньої маси, обєднуючи тим чином Галичан, Волиняків, Поліщуків і Холмщаків в одно ударне тіло.

З огляду на нові видатки, злучені з цією діяльністю, Рідна Школа не в силі вирівнати навіть скромних оплат своїх учителів. В своїй ідейности ці вчителі зрікаються заспокоєння своїх найпростіших життєвих потреб, але звертають свою надію на дар, який по традиції складає український нарід Рідній Школі з нагоди Різдва Христового. В цьому дарі поважну пайку складала Українська Заморська Еміграція.

Не сумніваємося, що й цього року вона не залишить Рідної Школи без своєї визначної помочі. Бо всякі занедбання під цим оглядом пімстились би діймаючо вже в найближчій будучности. Це правда, що у Вас часи прикрі, але не такі, як у нас. Спільними й загальними зусиллями дамо Рідній Школі змогу сповнювати й на будуче якнайкраще її високе завдання на користь і на славу українського народу.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

НАШ СВЯТ-ВЕЧІР!

То був Свят-вечір. Рідня зібралась:
Батько і мати, доня й сини;
Два їх в них було, як два орли.
Матінка сіном стіл застеляла,
Батько клав „діда" під образи,
Желав всім і разом за стіл сідали.
Зіронька з неба всміхалась в хату;
Нісся дзвіночок ген десь селом;
Пісня лунала в них під вікном;
Було чим гостей в хаті приймати:
Комора пахла Божим добром.
Було весело, хоч небогато.

* * *

До Свят-вечері й нині засіли:
Мати і доня тільки одна;
Хата їх стала дуже сумна...
Ясна зірничка не зазоріла,
Не чуть здалека звуків дзвінка,
Ні колядонька не задзвеніла.
Сидять в задумі. Бідно у хаті:
Блимає свічка в хлібі однім,
Лежать три ложки в місці давнім;
Нікому щастя їм пожелати,
Сумом скрізь дзвонить, мов глухий дзвін.
Деж сини ділись й господар хати?
Тихо... Крізь шпари вихор заводить,
Нуту тужної коляди шле;
Ненька, схилившись, слізоньки лле,
Доня очима мовчки поводить,
Свічечка гасне... темно стає.
Ах! Деж та зірка, що мир приносить?

* * *

Арешт... Морозом крізь шпари грає.
Сторож при брамі. Сніг лиш скрипить.
В келії зимній трох їх сидить:
Старший в горячці з кимсь розмовляє,
Батько замовк вже, сном вічним спить...
Менший крізь ґрати зірки шукає.
Та дармо очі упялив в ґрати...
Хоч мерехтить десь зірка вгорі,
Та не побачать її в тюрмі...
Вони злочинці і арештанти,
Вони повстанці, що в боротьбі
За святу правду сміли повстати.

* * *

Рипнули двері в тюремні стіни...
Закостеніле тіло взяли,
Снігом за мури десь понесли;
Без мольб і співу, навіть без труни,
В снігу сховали, люті кати,
На Святий Вечір батька родини.
Ніхто не плакав, і не скривився...
Вирвався з груди тільки проклін,
Тюремні мури потряс аж він.
Все, світ небесний тьмою затьмився,
А проклін нісся, мов глухий грім,
З хором різдвяним десь там лучився.
Деж ти, зірничко, що обявила
Над Вифлеємом Правду Святу,
Що освітила земленьку всю?
За що в честь мира гимни складали
Ви, що несете злобу й війну,
Що „Святу Правду" днесь потоптали?
Ох! Прокляття вам, кати погані,
Від всіх, що ваше ярмо несуть,
Що в тюрмах ваших живцем гниють!
На вас проклін цей паде пекольний,
Діти і внуки вам погибнуть,
Як згинув Ірод лютий, зухвалльний.

* * *

Зірка засяє, Правда повстане,
Згине наш Ірод: кат лютий, Лях,
Що бенкетує в наших добрах.
Народ зірветься й пірве кайдани,
Розвалимо всі тюрми на прах
І нам Свят-вечір Волі настане!"

С. М.

ПЕТИЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ ДО ЛІГИ НАЦІЙ ПОХОВАНО

КОМІТЕТ ТРОХ ТА КОМІСІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН РІШИЛИ НЕ СТАВИТИ НА РОЗГЛЯД ЛІҐИ НОЦІЙ ПЕТИЦІЙ Р. СУШКА ТА БРИТІЙСЬКИХ ПОСЛІВ І ДІЯЧІВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В грудні відбулося засідання Комітету Трох при Лізі Націй, на якому розглядано петицію полковника Романа Сушка зі скаргою на нелюдські знущання в польських вязницях над українськими політичними вязнями. Комітет Трох прийшов до висновку, що петиція не має безпосереднього відношення до охорони прав меншин, а тому рішив не подавати її на розгляд Ліґи Націй. Разом з тим Комітет ухвалив оголосити своє рішення в офіційному журналі Ліґи Націй з тим, щоб у тому рішенню Комітет рівночасно гостро осудив поступовання польської влади та режім у польських вязницях і висловив надію, що польський уряд покарає винуватих у знущаннях над політичними вязнями.

Секція Меншин при Лізі Націй обговорила петицію британських послів, учених та громадських діячів у справі зобовязання Польщі завести автономію в Східній Галичині. Секція рішила, що справа, порушена в петиції, виходить за межі компетенції Ліґи Націй, бо піднесіть питання про невиконання Польщею своїх зобовязань, а тому, згідно з сучасною процедурою в Лізі Націй, секція не може предложити його на рішення Ліґи Націй. Це питання міг би поставити безпосередньо перед Ліґою Націй англійський уряд, як один з тих урядів, перед яким Польща зобовязалася дати автономію Східній Галичині. Таксамо це питання можуть піднести відповідні чинники перед міжнародним трибуналом у Газі.

Отакими формальними постановами Ліґа Націй відпекується від якихнебудь рішень у справі становища Українців у Польщі й тим дає моральну піддержку Польщі ще більше поглибити свій терор супроти Українців, які не можуть знайти на міжнародньому терені охорони своїх прав, що застережені їм навіть міжнародніми договорами.

ЗАГИНУВ РАДЯНСЬКИЙ ЛЕДОЛОМ.

КОПЕНГАҐЕН (Данія). — На Білому морю загинув один з найліпших російських ледоломів, „Малиґін", який відбував полярне плавання. Пасажирів та частину залоги вратував ледолом „Сєдов", який поспішив на поміч „Малиґінови". „Малиґін" має кілька дір, які сталися при його зударенню з плаваючою ледовою горою.

Від капітана „Малиґіна" одержано радіо, що всі помпи зіпсувалися й ледолом наповняється водою. Капітан і решта залоги будуть змушені дібратися до найближчого полярного селища, йдучи по леду. Ледолом „Сєдов" також був попав у небезпеку серед ледів і ледви вибрався з ледових просторів. „Малиґін" відомий зі своєї героїчної виправи на вратування експедиції ґенерала Нобіле, коли то загинув його дирижабль при леті до північного бігуна.

СІМНАЦЯТЬ ОСІБ ЗГИНУЛИ ПРИ ПОЖЕЖІ ПАРОПЛАВА.

ШЕРБУРҐ (Франція). — Недалеко від французького береґа згорів найліпший пасажирський французький корабель „Атлянтік", що плавав між Францією та Південною Америкою. Коштував він 20 міліонів долярів і був збудований минулого року.

Панує переконання, що пожежу спричинив злочинний підпал, бо останніми роками вже було кілька пожеж на найліпших французьких кораблях. На „Атлянтіку" загинули 17 осіб з його залоги, а решту вратували ріжні пароплави. Пароплав не мав пасажирів, бо плив з Бордо до Шербурґу для звичайного річного підновлення.

МИЛОСЕРДНА СЕСТРА ВБИЛА В ШПИТАЛЮ ХВОРОГО.

СОФІЯ (Болгарія). — В місцевому шпиталю сестра милосердя, Константинова, вбила Троянова, який тиждень тому застрілив на вулиці Софії редактора ґазети, Ефтімова. Троянов сам був поранений і тепер перебував у шпиталю під доглядом поліції та детективів. Він належав до групи Македонців, які ведуть завзяту боротьбу з групою тих Македонців, до котрих належав Ефтімов.

Константинова каже, що якийсь Македонець дав їй револьвер і казав застрілити Троянова за те, що він убив македонського патріота Ефтімова. Вона, як вірна донька македонського народу, не могла не виконати наказу. Так пояснює свій поступок Константинова.

ЯПОНЦІ НЕДАЛЕКО ВЛАДИВОСТОКУ.

МУКДЕН (Манджурія). — Японські війська заняли манджурську сторону стації „Пограничная", що знаходиться на Східно-Китайській залізниці в напрямі на Владивосток. Таким чином вся російсько-китайська залізниця, що переходить через цілу Манджурію, тепер знаходиться в руках Японців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РІЗДВЯНІ РОЗДУМУВАННЯ

Кажуть, що це було природним явищем, коли підчас латинського Різдва великі маси народу шукали в теперішніх важких часах розради.

І природним явищем буде теж те, коли на українське Різдво українські маси шукатимуть відповіди у Христовій правді на те, що їм далі робити і чи далі терпіти ті варварства, які їм приходиться зносити від тих, що теж вірують у Христа й визнають на словах його науку про любов ближнього.

Для людей, які звикли про мораль говорити, її голосити, а коли її хто не придержується, не вважати це великою трагедією, і ті ворожі варварства не є нічим надзвичайним. Та годі, щоби всі так задивлялися. І не всі можуть реагувати проти фальшу і насильства тільки „культурними", чи диплиоматичними способами, себто писати меморіяли і звертатися раз-у-раз до „культурного світа", чи до Ліги Націй, чи до якоїсь там міжнародньої справедливости.

Тому не можна дивуватися, коли наша молодь не може погодитися з таким розумінням оборони людської чи Христової правди. І тому саме є природним явищем, коли українська молодь, вихована на науці Христа й високій любови до ближнього, себто в першу чергу до своєї громади, до свого краю і свого народу, хапається за ті акти самооборони і посвяти, за які карають її наші вороги на Західній Україні шибеницею, а на совітських землях — розстрілами.

Як би не глядіти на ті акти, то перед одним мусить кождий склонити голову, а саме перед тим, що ті акти, які на Великій Україні називають наші вороги „саботажем", а на Західній Україні „тером", є свідомим виявом змагань наших низів до здійснення великої національної ідеї. А це є надзвичайно великий поступ під національним оглядом. Бо коли річ про саму посвяту, то її ніколи не бракувало українському народови. Боролись українські сини і за віру Христову. І за неї саджали їх на паль у Царгороді, чи навіть у християнській Варшаві. Та тепер гинуть вони за українську ідею в переконанню, що й у тій ідеї є і Христова правда.

А це є великий поступ, бо він доходить до самих низів, до тих убогих хат, які є подібні до тої стайні, де зродилася різдвяна містерія, що зрушила цілий світ.

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Сяєвом невміручої краси овіяне **Свято Христового Різдва,** святковане нині нами по прадідньому звичаю на всіх просторах нашої **рідної Української Землі** та по всіх середовищах **української еміграції,** це у свойому найглибшому символічному значінню як тому сотки століть, так і сьогодні і в найдальшому майбутньому — **свято великої обнови.** Релігійна легенда християнства звеличувала чудо тієї обнови в промінистім блеску різдвяної зорі над убогим Вифлеємом, в обожанню **Дитятка Ісуса** пастирями та їх неповинними стадами, а далі в поклоні трох могутніх царів, що спішили з далекого Сходу припасти на коліна перед божим немовлятком, як перед Господнім пророком любови й мира тут на землі. Бо любов людини до людини, а з нею і загальний мир на світі, це в епоху тих давніх, останніми просмерками заглухлої старини темних тисячоліть, як етичний ідеал щось таке нечуване, нове і тому й пів-заземне, що його провісник почитався в людей заздалегідь божеським Месією, а здійснення того ідеалу мусіло являтись хіба вицвітом з глибин **обновленого вщерть** уселюдського істнування.

І це й оспівується з радісним подивом в різдвяних піснях усіх християнських народів та з висловами тієї солодкої туги, в якій люди ріжних віків обєднуються таксамо, як обєднується в неї і душа дитини і душа старушка, а саме:

Різдвяної туги за щастям.

Але гарт життєвої дійсности є далеко-далеко тверідший і більше невмолимий, ніж його всилі уявити срібнокрилий ангел різдвяної туги людства, а чудо обнови всякого істнування далеко не таке просте, як прегарна традиція християнського світа про вифлеємську новину. Ми сучасні ось, ми, які пережили світову війну і післявоєнне лихоліття, післявоєнний збройний мир і післявоєнний хаос руїни й розбудови, економічного занепаду і нових господарських починів, словом — ґіґантне видовище перетворювання та перебудови світа, ми сучасні, кажу, знаємо гаразд преважку вагу слів про обнову істнування. І розуміємо ми щойно нині краще, ніж коли, що великі історичні процеси, які покликані зміняти напрямні довгих епох у сторону зовсім іншу, а може й цілком протилежну до теперішньої, це зправила і скрізь висліди жагучої, **непримиримої боротьби.** Боротьби ідей і світоглядів, змагань і починів, творчих замислів і активних досягнень, по лінії раз ясно намічених і з усією послідовністю та енерґією простежуваних цілей. Так, — істнування світа як світа живих людей обновлюється виключно в боротьбі, все одно, чи це звичайна боротьба народів за волю й державу, чи всежертвенна боротьба Христа за етичне визволення людей, чи боротьба подвижників поступу з темрявою, чи боротьба Мікельанджеля або Бетовена за верхи творчого. Але якщо всякий крок наперед як у життю народів так і в життю одиниць це проста сума їх зусиль за **нове і краще,** то воно певне, що люди, які в тих чи інших обставинах мають стати активними й непереможними виразниками того нового і кращого, **повинні бути й самі перепоєні вщерть духом великої обнови.**

Справді:

Пресвітла постать Христа як усеспасенного обновця істнування людини в Його боротьбі з духом моралі поганства, це для нас ще й сьогодні нерівнаний прообраз **духової совершенности** в того, кому призначено змагатися за ідеал творчого обновлення життя.

Особливож для нас, Українців, які тепер у переломовому моменті наших змагань **за волю і державу Самостійної Соборної України.**

Бо той чисто духовий, чисто моральний чинник, Дорогі Земляки, він у кожній боротьбі, у збройній таксамо, як і в культурній, це чинник першорядного і найголовнішого значіння. І все воно в кожному великому визвольному змаганню було так, що на той моральний чинник розумний боєвий провід звертав увагу подекуди пильніше, ніж навіть на матеріяльну сторону боєвої акції. І нічим дехто з переможців не чванився так, як тим, коли міг сказати, що десять чоловіка його ідеальної карної сотні були більше варті, ніж масові череди армії без здисциплінованої мужви і без суворого проводу. А розуміли це добре не тільки Цезарі й Наполеони воєнного змагання, але — і може далеко глибше — провідники тих визвольних починів, що зверталися саме проти Цезарів і Наполеонів деспотії та ненаситного завойовництва. Ось з часів поневолення Німеччини Наполеоном після французької перемоги під **Єною (1806)** відомо нам, що славний тоді німецький фільософ **Йоган Ґотліб Фіхте** став одним з пропамятних провідників та вчителів народу на шляху до визволення через те, що, повний вогнистого запалу до праці для вітчини, проголошував з університетської катедри в Берліні свої славутні **„Промови до німецької нації".** Промови, в яких Фіхте, навязуючи до науки про виховання відомого німецького педаґоґа **Пестальоці,** розгортав перед своїми слухачами ґрандіозний плян перевиховання всього народу в дусі щонайдоцільнішого усовершення **розуму і волі** в людині, з одинокою метою — присвятити їх на службу Рідному Краєви. І ми знаємо, що не минуло і пять років від того часу, а вся Німеччина стала духом обновлена настільки, що після розгрому Наполеона в Росії двигнулась торощити кайдани неволі, і сторощила їх на прах. — А славна на ввесь світ боротьба **Ірляндії** за волю — хібаж не основувалася вона від самих початків на змаганню ірляндської людини віддатися всеціло любови до Рідного Краю? Хіба не виспівав ірляндський поет **Тома Мур** у безсмертній книзі **"Irish Melodies" (1813)** своїй вітчині пісень з таким захопленням, начеб це були пісні не до країни, а до якоїсь чудово гарної, безконечно любленої коханки, якої судьба це й найважніше питання істнування? А коли в р. **1811** великий анґлійський поет і революціонер **П. Б. Шеллі** подається в Ірляндію на аґітаційні мандри, він, раніше збройної боротьби, має на оці **моральну підготовку** бунтарів до бою. Значить — і тут обнова душ являється провідникови кардинальною основою визвольних змагань зі зброєю в руці. І якщо ми аж до наших часів, аж до сер Кейзмента та до Де Валєри, прослідкуємо розвиток ірляндської боротьби за самостійність, то бачимо, якою дуже тривкою стала та основа для ірляндських патріотів. Бо мораль, яку молодий Шеллі намагався впоювати в душі своїх приклонників, це була менше-більше мораль, яку Фіхте проповідав Німцям, а незабаром опісля **лорд Байрон** повстанцям у Греції: **мораль душевного гарту, гарту розуму й волі, гарту вірности рідній країні, і гарту непримиримости з ворогом.**

Словом:

Гарту національної характерности.

Але як Христова обнова світа по лінії духової совершенности Його ісповідників, як культурна обнова епох можлива тільки як вислід геройсько невтомної активности носіїв тієї обнови, так і розвиток та поглиблення національної характерности як обнови душ даного народу залежить в цілости від незломного змагання народніх мас у цьому напрямі. Це ось щойно в такім незломнім змаганню гартуються нові душі, родяться нові сили і встають нові люди. Ми дивімось лиш, який величанський поступ нації в поневоленій **Італії** упродовж часу від повстань **Пепе і Мореллі** у 20-тих роках XIX. ст., аж ген до **Кавура й Ґарібальдія,** а від них до Мусолінія! Поступ з погляду на цілість життя нації, здетермінованого всеціло й совершенно увагою на визвольний, чи там державний інтерес нації. Або такий же поступ у самостійницьких змаганнях Катальонії, або в культі героїв революційної боротьби в Македонців. Так — усякий **справжній націоналізм,** обоснований на всецілім звязку членів народу під прапором визвольно-державної ідеї, це за кожен раз жерело обнови епох людської історії, рішаюча напрямна та новий акт у видовищу перебудови та перетворення світа.

І тому, Дорогі Земляки, і ми, Українці, якщо хочемо добувати духової досконалости з погляду на боротьбу за істнування взагалі, а нашу визвольну боротьбу зокрема, **ми, кажу, мусимо гуртуватися всі, всеціло й совершенно під прапором боєвого націоналізму.**

Тільки націоналізм є в силі нас обновити душевно, і сотворити нам тверду мораль життя, поверненого в сторону наших цілей. І відвести нас від шляхів закостенілого „хай буде, як бувало", якими ми так довго доблукувались до нетрів погуби й руїни, навчити нас гострим поглядом дивитись на нас самих і на ворожий світ і добути всіх наших сил во благо — нам самим, **Україні і її народови.**

Тільки боєвий і збройний націоналізм, підкріплений духовим перевихованням народу по лінії всецілої відданности Рідному Краєви, виведе нас з дому неволі. Як свідомі, карні й активні націоналісти, ми збережемо імя і повагу українського народу в усьому культурному світі, і в найдальших закутинах еміґрації. І здобудемо скрізь признання, симпатії та приятелів нашій визвольній акції так, як добуваємо признання культурного світа тепер, у нашій боротьбі з окупантами. І тільки й виключно як націоналісти, як незломно характерні сини Рідного Краю і рідного народу, ми добудемо змогу і силу вибороти йому волю і власну державу.

Христос рождається — новий дух рождається!

І саме з Різдвом Дитятка Ісуса не забуваймо про наших дітей, про **нашу молодь.** Вонаж у нас, як і в кожного свідомого народу, повинна бути носієм і виразником духової обнови нації і її революційної боротьби. **Дорогі Земляки, не дайте Вашим дітям покидати рядів рідного громадянства і нікчемними мякунами розпливатися в морю чужинщини! Ви, яких любов до рідного добула стільки триумфів українському імени на землі Юрія Вашинґтона, Ви вчіть і Ваших дітей любити своє всім серцем, щоб і з них виростали Україні полки обновлених духом борців за Різдво нової волі і нової держави.**

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИНЯМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд У. Н. Союза.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація Видавництва „Свобода".

І. Ґ., чет. У. Г. А.

СВЯТО МИРА.

І рече їм ангел: Не бійтесь: ось бо благовіщу вам радість велику, що буде всім людям. Бо народився вам сьогодня Спас, що єсть Христос Господь у городі Давидовому. І се вам ознака: знайдете дитинку сповиту, лежачу в яслах. І зараз повстало з ангелом множество воїнства небесного, хвалячи Бога і глаголючи: Слава на вижинах Богу, а на землі спокій, між людьми благоволення. — Євангеліє Луки II, 10—14.

Христос уродився! Перед двома тисячами літ прийшов на світ Найбільший Учитель, Учитель Мира і Любови. Народився Сей, що голосив царство боже людям на землі.

І по цілій вселенній, де тільки жиє християнська душа, радісно обходять цей день, цей Святий Вечір.

Свято Мира, Свято Любови!

Як тільки засяє перша зоря на темному небі, ціла земля перехкотить міліярдами ясних світил, міліонами голосів у ріжних мовах співає гимн мира, пісню про радість велику, про любов.

І святий, чарівний настрій сповиває всіх людей, цілу природу.

Святий Вечір, Свято Мира!

Комуж не забється живіше серце на сам звук цих слів? Який таємний, глибокий їх зміст! Який чарівний німб окружає цей вечір!

І маленька дитина і старець над гробом чує, що родиться в ньому незрозумілий якийсь настрій. Сповиває йому душу радість велика з чогось, чого він самий не знає; тихий ляк перед чимсь невідомим; безмірна туга за чимсь великим, незрозумілим, безконечним; лагідний жаль за чимсь утраченим, неозначеним; надія на щось величне, прегарне, розкішне, певність, що те щось невідоме, велике прийти мусить.

І неодин борониться проти цього, хоче сміятися сам із себе, уважати це давно пережитим дитинством. Хоче — але освободитись від цього враження не може, хочби й атеїстом був... Бо приходять спомини минулих днів, приходять проти його волі і грають пісню величню на всіх струнах його душі, його єства, пісню жалю, щастя, ляку, надії... І він кориться перед нею...!

Святий Вечір, Свято Мира, Свято Любови, Свято Правди...

Тішиться дитина маленька, радіє дорослий, веселиться старець.

„Нова радість стала, яка не бувала" несеться з усіх усюдів із грудей старих і молодих, лунає пісня радости, гимн мира.

„Слава на вижинах Богу, а на землі спокій, між людьми благоволення" несеться над ледяними горами, глибокими снігами, незмірними морями, великанськими пралісами, борами, над пісковими пустинями, над містами й селами, гомоном бє під зоряним небом, летить у засвіта простори...

Святий Вечір, Свято Мира, Свято Любови, Свято Правди...

І де тільки зайшла наука Христова, чи до чорних Неґрів, чи червоних Індійців, жовтих Монголів, чи білих Арійців, — там нині радість щастя.

Кождий у кружку своїх найближчих, найлюбіших тішиться цею хвилею; сяють вдоволені очі чи в багатого, чи бідного, молодого, чи старого, здорового, чи недужого.

І сідає пан зі слугою до одного столу, бо це Свято Мира, Свято Любови, Свято Правди...

Й лишається вільне місце при столі, бо може прийде хтось голодний, бідний, нещасний, що не має де склонити голови, то сяде собі при цьому столі, щоб і він хоч на кілька хвилин забув на своє горе... бо це Свято Мира, Свято Любови, Свято Правди...

Навіть звірині дається краще їсти в цей вечір; навіть для дичини кидається „вечерю", нехай і вона знає, що це Свято Мира, Свято Любови, Свято Правди...

Серед крівавої війни, у вечір цей мовкли гармати, глухли стріли й вороги співали дружню пісню, пісню мира, пісню любови...

Бо великий це день у цілій вселенній, день Мира, Любови, Правди, Радости, Щастя...

Не буде його тільки на українських землях, між Українським Народом...

На великому просторі від Карпат по Кавказ не буде Свята Мира, Любови...

Жаль і біль, розпука й ненависть царювати там будуть...

Ні одна хатина не засяє тихим щастям Різдвяної Ночи...

На заспіває ніхто „Нова радість стала",... бо булаб це страшна іронія, пекельний глум... Ціла вселенна веселиться, а Український Нарід у чорній жалобі не приєднається до цього хору...

Бо Ірод двацятого століття, думаючи, що забє Христа, велів повбивати діти України... „І чути в Рамі голосіння, лемент і плач і тяжке нарікання. Рахиля плаче по дітях своїх і не дає розважити себе, бо їх уже нема" (Матея 2, 18).

Та не вбив Ірод Христа! Не вбив ворог і України!

Вимордував невинні діти, але Україна жиє в серцях, у душі народу... Хай шукає її ворог, хай спробує вирвати її з душі нації!

І як засяє перша зірка на небі, як засяде українська родина до різдвяної вечері, здійметься до неба страшна скарга, пісня болю; викид безмірний змішається з зойками катованих, з розпукою тюрмлених, з бренькотом кайдан, а полетить до стіп Новонародженого Христа й заглушить торжественну пісню мира і скаже Йому, що Український Нарід терпить за Нього, за Його науку, бо посмів жадати Мира і Правди...

Й буде це пісня страшна, що світ стрясеться у своїх основах.

Бо на цілій Україні від Попраду аж по Дон, від Припяти аж по Чорне море не знайдеться хатини, де не булоб суму, не було сліз у цей Святий Вечір.

Бо нема мира, нема любови, нема правди...

Є тільки війна, ненависть і сила... Сам Христос це сказав:

„Не думайте, що прийшов я післати спокій на землю; не прийшов післати спокій, а меч"... (Матея 10, 34).

І Український Нарід взяв уже меч у свої руки, взяв і не випустить його з рук так довго, доки не вибере мира, доки не заволодіє правда на землі.

Бо він памятає слова Христа: „І від часів Івана Хрестителя та і сьогодня царство небесне здобувається силою і хто здобуває, той силоміць бере його (Матея 11, 12).

І силою тільки здобуде собі Український Нарід волю, власною силою збудує державу. Він не хоче дарів, не хоче милостині! Він силоміць візьме те, що йому правно належиться.

А пісню про мир співати буде, але про мир у себе самого, в душі своїй.

А мир цей у Нього мусить бути!

Мусить бути єдність, бо:

„Всяке царство, що поділиться в собі, спустіє і всякий город і господа, що поділиться у собі, не встоїться (Матея 12, 25).

І буде єдність волі, єдність діл!

І мусить бути мир у душі кождого, спокій з почуття сповненого обовязку!

А тоді не страшні нам будуть Іроди двацятого століття: Лях, Москаль і Румун!

Вони шаліти можуть, можуть убивати невинні діти, але не вбють того, що хочуть, не вбють душі народу, не вбють його хотіння волі.

І прийдуть вони на суд!

І згинуть самі, як згинув Ірод, а на їх трупах ликуватиме Вільна, Соборна Україна й тоді у різдвяну ніч придружиться Вона до спільного хору всесвіта й тоді аж з вільної груди поплиknown пісня:

„Слава на вижинах Богу, а на землі спокій, між людьми благоволення"...

НА РІЗДВО.

Немов далекий, гарний сон
Село ввижається мені.
Хати стоять в вінку сосон
І квіти на шибках вікон
Мороз малює чарівні.

Крізь квіти видно: білий стіл,
Родина при столі сидить,
В куті сніп хилиться уділ
І дідухом прикритий піл
І пісня гомонить.

Старинна пісня! Про похід
В невідомі краї
По шуби, золото і мід, —
Похід по славу, аж на схід
У теплі вирії.

Старинна пісня! Ніби дзвін
З забутих цвинтарів,
А в ній, дивись, який розгін,
Великий гін, гень аж над Дін
Окрилених мечів!

І щастя сміх і долі глум,
Розбурханих надій,
А в ній, чи чуєш? — грає шум
І гомін предковічних дум,
І зойк розбитих мрій.

Все, що нам снилося колись
У гордім слави сні,
Й пропало, ділося кудись,
Забулося, нараз — дивись!
Вертають нам пісні.

*

Велика пісня давніх днів,
Мов дзвони зпід могил,
Мов брязк окрилених мечів,
Мов предків зойк, мов крик дідів:
„Добудьте сил, бо Господь вість,
Чи ще далекий день,
Що злий за злочин відповість,
Що згине кривда, щезне злість,
Настане правди день!"

*

Немов далекий, гарний сон
Село ввижається мені,
Хати стоять в вінку сосон,
І квіти на шибках вікон
Мороз малює чарівні.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

„КРІСМУС ПРЕЗЕНТ".

Сніжок дрібний потрясає
Під Різдвяні Свята;
Зібралося дітей гурток:
Хлопці і дівчата.

Виринають ріжні сміхи,
Крики, аргументи:
Цей про школу, той про „позел",
Інші за презенти:

Мені „Санта Клос" принесе —
Хвалиться Маруся —
Гарну шовкову суконку,
Бо я добре счувя.

Мені стрільбу, мені ровер,
Мені рукавиці,
Мені краватку шовкову,
Мені ногавиці.

Мені гарні черевики! —
Каже Гриць губатий.
Аж тут Івась виривaєсь:
Е, то ще не знати...

Принесе, чи не принесе,
Хвалитесь з привички;
А мені вже вчора приніс
Дві малі сестрички.

Павло Романишин.

TIME TO CHEER UP!

Christmas Day and the New Year! What a time to look back upon the past year and make plans for the new year. We should face the New Year with the motto "Cheer Up". For in these times of stress, when we could have an excuse to be depressed or discouraged, we have, instead, plenty to be cheerful about.

Just look back and see what tremendous strides forward Ukraine has taken in the past year in her progress towards recognition. Interest in Ukraine has been aroused to a great extent throughout the world. American newspapers, almost daily, carry articles dealing with the Ukrainian problem or Ukrainian activities in America. Ukrainian exhibits of arts and handicrafts have taken their places with the leading countries of the world.

Ukrainian music and dance consistently come out on top whenever brought in competition with those of other nations. Our young Ukrainian generation has come to the front and taken its place with their elders to make the Ukrainian forces doubly strong. Newly publishd books contain a vast amount of information about Ukraine, be it about her history, her present day importance, her culture or her people. Isn't that enough to be cheerful about?

Surely, we can be inspired by the events of the past year to do even more better work in the coming year. And if we can do so, it will truly be a Happy New Year.

Mary Ann Bodnar.

СВЯТИЙ ВЕЧІР НА СЕЛІ.

Свят-вечір, свят! Свят-вечір, свят!
По денній праці гомін затих.
Вечірня тиша село сповила,
Як у святині Святая Святих.

Свят-вечір, свят! Сніжок трясе,
Село наділо білу кирею.
Ген, ген, на сході зірка сіяє,
Святочний легіт несесь землею.

Свят-вечір, свят! Свят-вечір, свят!
Жевріють вікна низьких хатів;
Бо при столах вкраїнський нарід
До Свят-вечері разом засів.

Свят-вечір, свят! Пахне кадило,
У кутку хати дідух стоїть,
А на столі кутя і страви,
Бо так прадідів звичай велить.

Свят-вечір, свят! І по вечері
Ніхто не спішить відпочивати:
Бо раннім ранком всі йдуть у храм,
Щоб Різдво Христа стрічати.

Анастасія Рибакова.

КОЗАЦЬКИЙ СТОГІН.

Мій рідній краю, Україно,
До тебе в мріях моїх лину;
Для тебе тільки прагну жити,
Тобі служить, тебе любити.

Я добре, Мамо, памятаю,
Що ворог править в Святім Краю,
Що нищить він твоїх дітей
І немовлят і матерей...

Але, Мамо люба, в наших жилах
Ще кров козацька не згустіла;
Близько той мент, що, взявши зброю,
На ворога підем війною.

Тоді настане час розплати!
Прийдеться ворогам вмирати,
Бо діти скажуть, як один:
Вкраїно Мати, я твій син!

Зберемось всі в кривавім полі
Здобуть для тебе щастя й долі
І в цій останній боротьбі
Загинуть наші вороги!

З тобою, Неньє розпнята,
Мої надії і мета;
За тебе Богу я молюсь,
Моя свята, Вкраїна-Русь.

М. Козловський.

20/XI—1932 р. Тяньцзін, Китай.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Супроти того, що Конвенція оголошена і має відбутися в місті Дітройт, не будуть поміщувані дальші ухвали відділів в справі місця Конвенції.

М. І., Гарвій, Ілл. — З недостачі місця не може ввійти до святочного числа.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Христос ся раждає! Вевесло співаймо,
Спішім з серцем чистим, Богу поклін даймо.
Христос ся раждає, славім Дитя Боже,
Він Цар цього світа, нам в горю поможе.
Він ласкавим оком гляне на братів,
Що кровю залляли землю від катів.
Він нашу землю росою зросить,
Всі горя й терпіння нам осолодить.
Розкує кайдани й вороже ярмо,
Виведе з неволі, в якій терпимо.
Бо голод і холод невинні терплять;
Там стогнуть каліки, бо рани болять.
Там сироти плачуть, бо хліба нема,
Прогнав ворог з хати, хоч люта зима.
Там мати старенька за сином ридає,
Вдова свого мужа що дня виглядає.
А він не вертаєсь до дому ніколи;
Десь загинув в бою, а може в неволи.
Христос ся раждає, Спаситель народу,
Зцілить землю нашу і дасть нам свободу.
Тож спішім до Нього, свій поклін віддаймо,
„Христос ся раждає!" Йому заспіваймо.

Катерина Сарабун.

ВСІМ УРЯДНИЧКАМ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИЦЯМ СОЮЗА УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ ТА ПРИХИЛЬНИКАМ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ЖЕЛАЄ

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗА УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ.

Богдан Лепкий.

НЕ ДО ПАРИ

Кипів борщ, ушка з грибками переверталися в горшку, наче живі, й риба студилася на ґанку, як добродійка Метелицева схопилася за голову: „Ой, йой! Та же нас нині не буде до пари!"

Забула на „смерть", що від останнього Святого Вечора їх родина побільшилася, бо Бобо прийшов на світ. І, як звичайно в таких непередбачених припадках, побігла до чоловіка.

Метелиця також, як звичайно, сидів над зшитками. Поправляв вправи з грецької мови. Хоч було зимно, прів над ними, — так багато помилок хлопці робили. А до того Метелиця спішився. Хотів убити того столового змія, себто виправити всі зшитки, щоби мати свята спокійні.

— Татуську! — почув над собою голосок, як дзвіночок, і підніс голову знад стола.

Перед ним стояла його Павлінця: кругленька, румяненька, зіркатенька — гарна така!

Хустка на голові, щоб волосся в борщ не летіло, біла заставка зі шлийками через плечі, за поясом ключі. Таке вбрання робило її ще молодшою та ще приваблившою — наскільки це було можливе. Метелиця глянув і облизався.

— Чого тобі, серце? — спитав оксамитним барітоном.

Нас нині не буде до пари, — відповіла траґічним голосом.

Метелиця витер перо в стрипіхату чуприну, забув, що воно з червоним атраментом і став рахувати на пальцях:

— Ти і я, то двоє, Петрик і Нюта, то четверо, Бобо пятий. Знаєш? Нас дійсно не буде до пари.

— Новину мені сказали пан професор! Буцім я до пятьох не вмію рахувати.

— А таки, що не вмієш.

— Е-ет!

— Не еткай, а скажи мені, скільки буде півпяти й півпяти?

— Девять — відповіла не надумуючися Метелицева.

— Неправда!

— Що?

— Півпяти й півпяти, то буде ціла пята, — сказав Метелиця.

— І-ді-от! — почув у відповідь. — Я журюся, що не буде до пари, а йому дурниці в голові!

— А щож я тобі пораджу, серце, на тоє? Якби ти мені скорще сказала...

— Ти знову жартуєш?!

— Якби ти мені скорше сказала, то може я попросив би був когось із нежонатих суплентів, а так не буду бігати по місті, наче дурний, та щукати шестого до вечері.

— Так тоді що?

— Або я знаю що! — і Метелиця перераховував зшитки та звязував їх шнурком.

— А ти знаєш, що то значить, як без пари сісти до святої вечері? — питала Павлінця.

Метелиця мовчав. Затикав корком пляшку з атраментом.

— А Нюта кашляє, а Бобо зубки дістає — ломила губи професорова.

— А тобі, щоби поправити зшитки та переспатися по обіді, а по вечері піти на прохід. Всі ви такі, самолюби, еґоїсти, без серця, без чуття, без...— і голос її переходив у голосіння.

Метелиця висадив зшитки на шафу та зітхнув. Не любив слухати жінчиного плачу. Він попович, вихований на книшах, хлоп як мур, а вона донька „пана радці", одиначка, вивихована у вигодах, в аристократичних звичках. Дивився на неї як на жертву, бо чи не жертвувала вона собою, коли виховувала дітей та піклувалася про хату? Не любив сліз на її веселих, живих очах; совість не давала йому спокою. Шукав якоїсь ради в голові.

— Геврека! — крикнув і сплеснув у долоні. — Посадимо нашу наймичку й буде нас шестеро, серце.

— Катрусю?

— Еґеж...

Метелицева глянула на чоловіка, охнула й повалилася на крісло.

Він побіг по воду. Та заки вернувся, жінка прийшла до себе:

— Буцімто мудрий чоловік, фільософію кінчив, здав іспит професорський, а часом таке дурне скажеш, що хоч хреститися!

— Чому?

— Або я знаю чому! Може тому, що Катруся з вашого села, а для тебе, що з вашого села, то найкраще; а може, що вона білявка і синьоока, а ти в таких „ґустуєш". Не знаю.

Метелиця присунувся з кріслом до жінки:

— Тільки без злоби та без злости, дитино, бо злість шкодить красі.

— Дай мені спокій! — і кинула собою, наче риба.

— Послухай, я тобі щось скажу.

— Говори скоро, не нудь!

— У Римлян був такий звичай, що одного дня в році невільники сідали за стіл, а їх пани, патриції, обслугували їх, подавали напитки та страви.

— То що?

— То чомуж ми не моглиб посадити Катрі при нашім столі, щоби вона раз у рік зїла з нами вечерю? Вонаж також людина!

— І гарна така, синьоока, правда?

— Правда, одначе тут не в красі річ, а в тім, щоби було до пари.

— Не вірю. А щодо Риму, то де він тепер і хто знає, чи правду понаписували твої історики? То було колись.

Метелиця не піддавався.

— Якщо ти колишньому не віриш, то знай, що ще й нині, в Данії, Швеції, чи в Норвеґії, вже собі не пригадую де, є такий ґарний звичай, що на Святий Вечір пани та слуги за одним столом сідають до вечері.

— А може ще і з одної миски їдять? — підхопила пані Павліна.

— Ні, того там нема, бо це стара й неґіґієнічна тай некультурна звичка. Одначе по вечері всі йдуть до світлиці...

— До сальону...

— Так, до світлиці а то й до сальону, або навіть до балевої салі, розбирають дарунки зпід ялинки, колядують...

— А потім танцюють.

— А щоби ти зала, що й танцюють. Панночки з парубками, а паничі з дівчатами. Такий Святий Вечір описав навіть якийсь із визначних скандинавських письменників, лише вже не пригадую собі котрий.

— Дурний писав, а немудрі читають — відрубала пані Павліна.

А Метелиця замісць нагніватися на неї, погладив її попід бороду. Наче свіжої, пушистої заліщицької морелі доторкнувся. Ні-ні! Ще куди краще було.

— Йди собі геть! — крикнула на нього жінка та відтрутила руку. — Голубці прикуряться. Гадаєш, що я так маю час, як ти. Що тобі! Тобі щоб переспатися по обіді, а по вечері піти на прохід. А тут Бобо зубчики дістає, а Нюта так кашляє, що я спати не можу, а нас пятеро сяде до святої вечері... у-у-у...

Плакала, аж захлипувалася. Метелиця сцілував сльози.

— Любонцю! В тім тяжкім положенні я бачу лише такий вихід: або ти перестанеш вірити в забобони й сяде нас пятеро до стола, або не перестанеш вірити та посадиш, як шесту, Катрусю. Терціюм нон датур. У цьому другому випадку я нічого страшного, ані незвичайного не бачу. В наших предків колись також господарі й челядь до вечері разом сідали. Не зашкодило би, колиб ми дещо з нашої старовини назад до життя привернули. Вір мені, там чимало було гарного й цінного. А не забувай також, що Христос не в палаті, а в вертепі родився та що перед царями пастухи прийшли до Нього з поклоном. Тож чому би нам не повечеряти з Катрусею? Буде нас до пари, а й їй також буде приємніше. Бо подумай, який то Святий Вечір у кухні тай ще самій одній. Подумай! Вона також людина.

— . — . — . — . — . —

Метелицева зірвалася та побігла в кухню. З одного боку віра, що воно не добре, коли на Святий Вечір сідати до стола не до пари, а з другого погляд на наймичку, як на людину якоїсь нижчої породи, — роби що хоч!

І пані Павліна сувала горшками. Та всеж таки побідила матірня любов. З уваги на Бобцеві зубки та на Нютин кашель казала Катрусі сідати до спільного стола.

Катруся приносила з кухні страви, а тоді присідала на краєчку крісла, наче пташка на гилячці, готова кожної хвилини злопотіти крильми та відлетіти.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНУ ШКОЛУ.

Замісць висилки святочних желань зложили в редакції „Свободи" на Рідну Школу в краю слідуючі: по $5: Роман Слободян, Василь Левчик, Петро Маційовський, Омелян Ревюк, Володимир Кедровський, Л. Мишуга; Дмитро Галичин $3; по $2: Осип Стеткевич, Петро Парницький і Евген Парницький; по $1: Іван Каштанюк і Марія Боднар.

С. М.

СВЯТИЙ ВЕЧІР НА ВКРАЇНІ.

Мовчки рядочком
Попід горбочком
Снігом покриті стоять хатки;
Над ними в небі
Мигтять зірки;
А в кождій хатці,
Простій палатці,
На столі блимають
Вже свічечки:
Це СВЯТИЙ ВЕЧІР
В кождій родині
На Україні.

Тиша святочна
І непорочна,
Тільки з хат чути
Пісню стару,
Так серцю милу і дорогу,
Таку надійну
І чародійну,
Що серце проймає
Й скорбну душу.
Це: „БОГ ПРЕДВІЧНИЙ"
Пісня звенить нині
По всій Вкраїні.

Так у надіях,
В піснях і мріях
Витає Вкраїна
Різдво святе,
Це свято мира
Всім дороге.
А під зірками,
Поміж хатками,
В імя цього Свята
Злоба іде:
Ірод там злобний
Лютує нині
На Україні.

Ох, ти кохана,
Зірко різдвяна,
Сіяй в цей вечір
На вижині!
Ох, засвіти нам
В нашім вікні!
Дай сил й відваги,
Щоб ми не впали
В важному ході,
В нашій борні!
Щоб ми славили
Христа в Дитині
В Вільній Вкраїні!

НАСТАНЕ ЧАС.

Настане час, ударить дзвін,
На бій скликати буде він;
І знов прокинуться раби
На згуки дзвона до борби.
Ланци кайданів розірвуть,
І в руки гострий меч візьмуть,
І буде в них одна мета:
Це вільна воленька свята.
Підуть по крови і кістках
З мечем за нею у руках;
Щоб відплатить за гніт важкий,
Підуть в останній смертний бій.
Настане час, ударить дзвін,
І на молитву скличе він,
Щоби молилися вільні
У своїй рідній стороні.

П. Т.

РАДІО У ВИЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

РАДІО У ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

У вівторок, дня 10. січня, в годині 7.30 ввечір, буде надана українська програма через стацію W.D.E.L. Виступить соліст п. Ф. Дубас.

Д-р **Володимир Ґалан**,
командант батерії 2/Х. У. Г. А.

СВЯТИЙ ВЕЧІР Х. ГАРМАТНЬОГО ПОЛКУ У. Г. А. 1919 РОКУ

(Гарматчикам Х. Гарматнього Полку на спомин).

На приказ Начальної Команди Української Галицької Армії (У. Г. А.) перший корпус мав відійти на південь у район Балти. Згідно з приказом корпуса Х. Гарматний Полк почав свій похід з місцевости Демидівка-Гнівань через Шпиків, Красне, до села Копіївки під Тульчином.

Вечером 23 грудня ст. ст. прибув полк до села Копіївки і там став на ніч. Команда полку примістилася на попівстві, а поодинокі батерії на краю розлогого села.

Зачало мести снігом, мороз припікав чимраз гірше, а тут усміхались нам привітні теплі хати.

Х. полк мав тоді повні 4 полеві батерії по 4 гармати, муніційну валку, харчевий та булавний відділ — разом 800 людей та 1,000 коней. З цього числа поверх 300 гарматчиків були хорі на плямистий тиф, або виздоровці з нього, — нездібні до полевої служби. Був це радше полевий шпиталь полку, бо цих хорих ми возили з собою з місця на місце, а здорові гарматчики повнили при них службу санітарів. Для перевозу хорих ми брали по 40 до 50 підвод і так відбували похід на південь. Та, не зважаючи на ті відносини, наш полк у той час був чи не найкращою боєвою частиною Галицької Армії.

З дня на день маліли наші сили. З кождим днем походу прибували 20 до 30 нових хорих. Сьогодня прийшла черга на команданта полку, отамана Кирила Карася.

Вправді він ще держиться, однак це питання дня, коли горячка звалить його з ніг.

Значковий хорунжий Сокологір та я належимо вже до цих, які перебули тиф ще в осени. Глузуємо з химерної долі, бо всеж таки вона нам зичлива. — Старшини хоріють по черзі і це задержує боєздатність полку.

Та наші втрати в гарматах і старшинах страшні. Недавно помер командант муніційної валки, командант 4 батерії поручник Балешта. Лежать хорі — командант полку, командант 3 батерії четар Козак, сьогодня захорів у другій батерії хорунжий Будзан та справник тоїж батерії, булавний Колибаба, а рахунковий ст. десятник Рогатинський ледви волоче ногами.

Хто не пройшов тифу, глядить з жахом у будуче, хто впаде слідуючий.

А кождого дня серед морозу ми проходимо 30 до 40 миль на південь!

Ніч з 23 на 24 була дуже бурлива та холодна. Звідавши батерію та вартових, я пішов на свою кватиру та скоро заснув.

Ранком в год. 4 жемчить телефонічний приказ, явитися негайно в команді полку. Зібравшися на борзі, я вхопив свій револьвер та з моїм вістовим Кравцем побіг до команди, де застав уже значкового, вістових батерій та гарматчиків булавного відділу. Отаман Карась лежав у ліжку і з вигляду його лиця я зрозумів положення.

„Пане отамане, ґолошу слухняно мій прихід!" зголосив я командантови полку.

„Здорові були" — промовив отаман Карась. Хотів піднятися — не стало сил і він знову звалився на постіль.

„От скосило" — прошепотів він, а лице аж горіло горячкою.

Я підійшов ближче; він узяв мою руку на привитання.

„Чуюсь дуже погано, мабуть вже не встану скоро. Тому покликав вас, щоби передати вам команду полку. Ведіть його по нашій боєвій традиції на славу Україні", — і тут знову стиснув мою руку, а по його зболілому лиці пробігла легенька усмішка. Він уснув.

Вийшовши в другу кімнату, я дав приказ батеріям до відходу до села Войтківців. Полк рушив у похід в год. 7 рано до Тульчина, де ми обідали, а відтак під гору і до місця нашого постою.

По дорозі стрінули ми нашу знакому батерію з боїв під Львовом з 4 гарматнього полку, а її командант, пор. Бучак, лежав непритомний на возі — теж жертва тифу.

Вже бачимо перед собою село Войтківці. Розлоге воно і, як многі українські села, має великий став та греблю. Хор. Герман з кватирщиками батерій жде на нас перед селом та справляє кожду частину на її місце.

Хорі вже на кватирах, кухні варять вечерю, а отаман Карась на кватирі в місцевого священика, який занявся хорим дійсно по батьківськи.

Відвідую хорих, щоби побажати їм Веселих Свят, а тяжко хорих може треба буде відставити до шпитаю в Тульчині, як сказано в корпуснім приказі.

Та на саму згадку про шпиталь, хорі зриваються на ноги та благають залишити їх при батерії. Коли прийдеться їм вмирати, так хай при полку. А то вони вже майже здорові, а в шпиталі жде їх неминуча смерть. Розпитують про свої коні, коли йдемо на Галичину...

Я потішав, що скоро, хай тільки виздоровіють...

В другій кватирі 6 гармашів лежать на соломі, в горячці не пізнають нікого, тільки чути конвульсійні оклики... Жінка порається та з ляком глядить на хорих, прохає прислати когонебудь їй до помочі...

Між новими хорими бачу кремезного хорунжого Будзана. Він не дається недузі, та вона його таки зломила. Накрившись військовою шинелею, він приляг на лавці, а на долівці, на соломі, лежить непритомний булавний Колибаба.

„Як почуваєте себе, Будзан?" — питаю.

„Трохи ліпше сьогодня, тільки голова та ноги як збиті. Чи ми надіялися коли діждатись такого Різдва?" — питає.

Потішаю його, що недуга перейде і він за кілька днів буде знову на свому коні.

„А хто їхав на ньому сьогодня?" — питає вже трохи врадуваний.

„Ніхто — всі хорі — нікому їхати" — відповідаю.

Звідавши хорих, я зайшов до моєї батерії, бо там ждали на мене з вечерою. Не було місця зібратися всім і ми, ставши біля кухні, зачали веселі балачки про те, як то варять кутю в Зборівщині, Сокільщині і в інших побітах, звідки походили батерійці. Побажавши собі взаїмно Веселих Свят, ми заспівали. „Бог Предвічний" і всі, похиливши голови, розійшлися на свої кватири.

Я пішов до полкової кватири, де зібралися команданти батерій і готовилися до вечері. Та вона була якась дуже сумна. Нові хорі в батеріях, відступ, ніяких відомостей, куди відступаємо... Гарматчики думають, що ми скриваємо правду перед ними, та самі не знаємо нічого більше крім корпусних приказів.

Місяць і пів як наша Армія заключила перемиря з Денікином у надії на відпочинок, ліки, одяг. Від цього часу, себто 25 листопада до сьогодня, наш полк у походах від Вороновиці до Липовець і Козятина, а друга батерія дальше аж під Бердичів, а відтак, прикриваючи відступ І. Корпуса, через Махнівку, Калинівку, Винницю і Гнівань добирається аж до Тульчина. А всюди лишаємо трупи, трупи і трупи...

Ми ввійшли в кімнату от. Карася. Він теж відчував на собі ввесь тягар і моральну відповідальність за доручений йому полк. Рішено, щоби на слідуючий день я виїхав до команди корпуса, — яка мала прибути в Тульчин, і там ще раз представити положення полку та жадати відпочинку, хоч на кілька днів.

„Панове старшини"! — промовив от. Карась, „Бажаю вам Веселих Свят та здійснення наших мрій. Можливо, що мені прийдеться скоро відійти від вас і тому хочу пригадати вам, що Х. Гарматний Полк У. Г. А. записав свій шлях в історії відродження нашої держави кровю своїх гарматчиків. Без огляду на те, як закінчиться ця боротьба, нашим завданням передати ту несплямлену традицію полку нашим нащадкам так, як ми її розуміли в наступах на Тернопіль, Теребовлю, Золочів, Винницю, Калинівку, Ситники, Київ, Житомір, Кодню, Бердичів і т. д. І коли ми на старости літ стрінемося, то прямо глянемо собі в очі і скажемо: ми сповнили своє завдання перед народом після наших найкращих сил. У нашому полку не було дезертирів, а всі видержали до кінця на постах, де їх поставив наш нарід".

Пізно в ночі вертався я на свою кватиру, готуючись уже в думках до виступу в команді корпуса.

Сніг скрипів під ногами, по хатах ще блимали світла, а десь-де чути було крики хорих.

Над всім царила ніч, наче скривала перед галицьким полком радісну вістку, що

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ.

Іван Вазов.

У КРАЇНІ МУЗ

Сніговія завивала зловіщо. Час від часу вдаряла в вікна. Від холодного її подуву, що продіставався крізь щілини віконних рам, хиталося полумя лямпи. Її скло здолу було надбите.

Молодий поет загорнувся в передпотопове пальто, на якого ліктях видно було жалісні рани. Писав при танцюючім світлі лямпи. Дріжав із холоду, лице стягалося, відповідну до того, як холод на хаті більшав за кожним подувом вітру.

Покинчив віршувати пізно вічно. Коли натхнення перестало його штучно розгрівати, почув холод у повній його прозаїчности. Прочитав свій твір удруге та втретє. Був задоволений.

— Завтра пішлю його до „Місячника", — подумав — а там радо приймуть його. Вже шість місяців пишу до того журналу і нічого ще не звернули мені... Та що маю з того? Певно що не гроші... Одначе я рад би купити собі на ялинку нові штани... Платня, що її дістаю за працю в офісі, ледви вистає на це, щоб не вмерти скоро з голоду... Той старий приятель — тут глянув на свій плащ — іще мене не покине цієї зими. Правду сказати, він подається до димісії, одначе я не приймаю димісії.

Заверуха лютувала на дворі грізно! Молодий поет вдічитав іще раз свій твір і був вдоволений.

— Завтра сам занесу його редакторови „Місячника" — подумав собі. — Скористаю з тієї нагоди, щоби йому дати легко до зрозуміння, що мені треба трохи грошей перед святами. Обіцяв мені, шоправда, подарувати цілого Некрасова, якого я так люблю. Т теper я попробую грошей... Не вимагаю багато — от стільки, щоби собі купити штани. Зрештою не може мені того відмовити... Вже шість місяців доставляю йому для журналу поезії. Він добре знає, що хоч поети жиють у височинах з богами, то всеж не можуть обійтися без штанів.

Відчитав знову свій твір і поклався спати...

Довго чув завивання заверухи, та він звинувся в клубок під легенькою ковдрою і заснув.

На другий день з неспокоєм на серці застукав до редакторових дверей. В кімнаті був сам редактор „Місячника". Сидів при бюрку, закиненому паперами. Відложив на бік коректу, яку робив, і слухав уважно віршів, що їх йому молодий поет читав із чуттям.

— Гарно, дуже гарно! — озвався — поміщу це на першій сторінці...

Поет зачервонівся з радости. Редактор подав йому папіроску та говорив далі:

— Мушу вас перепросити. Досі, треба признати, ви наш безплатний співробітник... Я знаю це, що ви навіть не приняли би заплати, бо натхнення не продаєте... Та ви уявіть собі положення нашого книгарського ринку: читають, а не платять... Я роблю довги. По вуха сиджу в них! Чи редактор, щоби не знаю як хотів, може винагородити як ялося своїх співробітників?

— О, так, справді... Та я лише хотів би просит вас... — говорив почервонівшись молодий поет.

— О, я знаю, знаю, — перебив редактор — ви хочете говорити про друкарські помилки? Страшне лихо з цими помилками! Непишменні складачі... Ось в останній вашій поезії... Замісць... „Гідні пошанування колиби" видруковано: „Гідні пошанування кобили"! Абож то кобили можуть бути гідні або негідні пошанування?

— Перепрошую — почав соромливо молодий поет. Він боявся підвести зір на редактора, а вязлив їх на колекцію одягів на вішалі. — Правду сказати, на Різдво, яке вже недалеко...

— Розумію, розумію: хотілиб, щоби я вам дав на свята поезії Некрасова, що я вам їх обіцяв... Дуже радо дам вам їх, я ще й карток не порозтинав, такий навал роботи маю. Для вас, поетів, духовий корм це все, я це знаю... Вас одних не захопив грубошкірий матеріялізм наших часів... Без поетів ми мусіли би втратити віру в будуччину, для нас були би чужі всякі високі ідеї. Може ні? Завтра пришлю вам Некрасова, щоби ви мали приємну лектуру.

Молодий поет вийшов із редакторової кімнати зовсім заморочений. Як очуняв з тих памороків, у які його вкинули редакторові похвали, був лихий сам на себе:

— А то дурень з мене! Я ж мав відваги сказати йому, чого хочу — думав сердитий сам на себе. — От краще напишу до нього, бож годі провести Різдво в такій страшно діравій одежі! Я мусів би замкнутися дома, не вийти навіть до кавярні. Папір не стидається!

Того дня вечером редактор дістав такого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе! Почуваюся до обовязку подякувати ще раз за Некрасова, якого Ви так великодушно приобіцяли мені. Та я роздумав і переконався, що той великий поет нічого не втратить на цьому, коли замісць тепер, перечитаю його літом. Позволю собі щиро виявити Вам має незавидне положення: Не маю долішньої, а необхідної одежі на свята, даруйте Пане. Не хочу Вам утруднювати положення моїм проханням у справі грошей, бо знаю, як Вам тяжко приходиться платити гонорарі. Зазначу лише, що як я був у Вас, я бачив на вішалі кілька пар саме такого одягу в зовсім доброму стані, а не думаю, щоби Ви все те носили на Свята. Чи не булиб Ви такі добрі прислати мені одну з тих пар, якнайтеплішу? Я був би Вам за це дуже вдячний та не перестав би й далі збагачувати Вашого журналу творами мого духа. Остаюся з правдивим поважанням, Л."

„**Пост скріптум.** Колиб Ви мали який зайвий плащ, я не погордив би ним. Іще раз остаюся з поважанням".

Редактор довго всміхався, як перечитав той лист. Потім підійшов до вішала, витягнув руку до одягів, одначе сам себе засоромився та післав двацять франків молодому поетові, щоби собі купив на ялинку конечну одежу.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАГО, ІЛЛ. Річні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 8 січня, в годині 12.30 в полудне, в церковній салі під ч. 1944 В. Ірі ул. Обовязком є кождого члена прийти на ті збори, бо є важні справи. Рівнож буде вибір уряду на 1933 рік. — Древницький, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що місячні збори відбудуться в неділю, 8 січня, в годині 2-ій пополудни, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Також пригадується всім членам, що на річних зборах був вибір уряду, до якого увійшли: Андрій Дуда, предс., 913 В. Дакота ул.; Мих. Сосновий, кас., 931 Н. Генкок ул.; Ст. Гвіздь, секр., 737 Н. 7-ма ул. На цих зборах писутність кождого члена конечна, бо буде справоздання контр. комісії і уряду та передання книжок. — Мих. Паранич, б. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. О. Николая, від. 341, подає до відома всім интересованим, що на річних зборах 11 грудня 1932 ухвалено зміну назви з Бр. св. О. Николая на Український Народний Союз Відділ 341. Вибрано уряд на слідуючий рік: Андрій Жук, предс.; Стефан Г. Палівода, секр.; Стефан Юерба, касієр. Місячні збори надалі відбуваються в другу неділю в місяци, в У. Н. Домі. Слідуючі збори з причини Різдвяних Свят відбудуться в середу, 11 січня в годині 7.30 ввечір, в У. Н. Домі. — Стефан Г. Палівода, секр., 2183 Professor St.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, подає до відома усім членам, що на річнім мітінгу 17 грудня вибрано уряд на 1933 рік як слідує: І. Габриєвич, предс.; П. Криловський, заст.; І. Ішкович, секр.; В. Матвіяс, заст.; Гнат Ничка, кас.; С. Винярський, заст. Повідомляємо членів, що мітінгу не буде 7-го січня. Мітінг відбудеться 14 січня, в годині 7.30 ввечір, під ч. 435 Мейн ул. Проситься всіх членів прибути на той мітінг.

НАНТІКОК, ПА. Подається до відома всім членам відділу 29, що річні збори відбудуться в неділю, 15 січня, в галі церковній. На тих зборах буде вибір уряду на 1933 рік. Котрий член не прийде на збори, буде караний після ухвали.

Загальний дохід відділу 29 У. Н. С. за 1932 рік:

З кінцем 1931 остало в касі	$ 330.61
Вкладок зібрано за старих членів в 1932 році	2,050.68
Чек отримано від В. Сторошки ..	500.00
Вкладки чеком від М. Коваля	36.55
За діти зібрав секретар	233.25
Процент від грошей	3.73
Разом	$3,154.82

Загальний розхід:

Вислано до гол. каси У. Н. С.:	
за членів в старім роді обезп.	$1,701.89
за членів в нових родах обезп.	137.52
за дітей членів	233.25
Чек до У. Н. С. за В. Сторошку	500.00
Виплачено хорої запомоги членам	300.00
Виплачено платні від. урядникам	54.00
Виплачено контр. комісії за 1931-2	16.00
Рент за галю	12.00
Дано на „Рідну Школу"	5.10
Куплено вінець бл. п. Т. Радку ..	10.00
Розхід на збори до Вілксбері, Па.	2.00
Разом	$3,001.67

Біланс:

Загальний прихід за 1932 рік	$3,154.82
Загальний розхід за 1932 рік	3,001.67
Остає в касі	$153.15

В. Голой, предс.; **Н. Салюк**, секр.; **Е. Яхван**, касієр.

ЖАРТИ.

Деж Христос?

Один визначний маляр намалював портрети двох банкирів. Вони закликали відомого критика й просили його дати свою опінію, чи портрети гарні.

Критик побачив портрети на стіні, що висіли один біля другого, й сказав:

— Дуже гарно! Чудово! Це знаменита подібність вас обох. Але деж портрет Христа?

— Чому ви питаєте про портрет Христа? — запиталися одноголосно банкири.

— „Та, бачите, то вже так водиться, що там, де є портрети двох розбійників, повинен бути й портрет Христа", відповів критик.

Французький письменник Бальзак дбав, щоби премієри його пєс випадали якнайкраще. Дбав про публику, щоби участь брали гарні жінки, щоби були гарні одяги. Це коштувало його все багато праці. Після одної з премієр до пустої салі ввійшов театральний возний і як звичайно переглядав місця, тут підніс рукавичку, що її хтось згубив, робив порядки. В одній з льож знайшов якогось сплячого пана. Спав так твердо, що возному з трудом вдалося збудити його. Був то сам Бальзак, страшно змучений передпремієровими клопотами.

Хтось представився Вольтерови як член академії в Шальон.

— Академія ця, як знаєте, є дочкою французької Академії.

— Так, так — відповідає Вольтер — і то знаменитою дочкою: ніколи нічого про неї не чути.

У старому краю.

— Вчора я дістав лист від мого вуйка з Америки.

— Ну, щож тобі пише?

— ...щоби я післав йому грошей.

Пан ковтає до дверей. Господар отвирає двері:

„Будьте ласкаві, подаруйте мені щось для дому старих панів" — каже відвідувач.

„Але з найбільшою охотою!" — відповідає господар. — „Прошу возьміть з собою мою тещу".

Мистецька надума.

— Я привела моїх близнюків, — каже якась пані, ввійшовши до робітні фотографа. — Всі кажуть, що вони подібні одно до одного, як дві каплі води. Можеб ви їх відфотографували...

— Ні, — похитав головою фотограф — колиб я їх відфотографував на одному пікчері, то всі скажуть, що то кліша посунулася й хлопчик вийшов подвійно.

— Маєте вже всі потрібні до вінчання папери?

— Ще не всі; ці від мого тестя бракують мені.

— Лало — слухай, ми мусимо тепер дуже ощадно жити! Я би хотів, щоби ти набуває шила сама собі твої уборі!

— Це річ неможлива — відповідає жіночка — та, щоби ввозити твою волю, зачну шити тобі твою одежу.

Чоловік (до жінки): ...чекай, чейже позволиш мені два слова сказати мою думку...

Жінка: Будь спокійний, я знаю, що ти хочеш сказати — і я певна, що ти не маєш рації і я можу це доказати!

— Я оженюся лише з багатою жінкою, щоби могти її купити все, чого забажає...

— Чи ви є сестри?
— Ні, ми близнючки.

За володіння цісаря Франца Йосифа І. жив у Відні дуже багатий фабрикант, що звався Насавер. Був дуже малого росту. За це, що уфундував якесь добродійне заведення, іменували його торговельним радником. Насавер вибрався на авдієнцію до цісаря, щоби подякувати йому за це відзначення.

Коли Насавер ввійшов до авдієнційної салі, цісар стояв саме відвернений. На відголос кроків Насавера цісар відвернувся, глянув на петента та відізвався ввічливо:

— Прошу встати! Клякаємо лише перед Богом!

